

و چون فرشتگان را فرمودیم برای آدم سجده کنید پس بجز ابلیس که سر باز زد و کبر ورزید و از کافران شد [همه] به سجده درافتادند.
(سورة البقره، آیه ۳۴)

محترم قضاوتپوه فضل احمد معنوی به عنوان سرپرست وزارت عدلیه معرفی شد

تتبع ونگارش: بشیراحمد عزیز

شیوه تحصیل دین و حجر اموال

تتبع ونگارش: محمد عارف «صباح»

قبل از همه دانستن تعریف دین در موضوع مورد بحث لازم فهم پیدا شده باشد تا در قدم بعدی فهمیده شود که از حجر اموال چی معنی ومفهوم افاده شده و در کدام موارد حالت مستعمله دارد.

از ایترو گفته میشود که دین مطابق به ماده سوم قانون طرز تحصیل حقوق دارای چنین تعریف میباشد.

دین: وجبیه یا تعهدی است که براساس آن شخص مکلف به پرداخت و اجرای آن می باشد.

داین: شخصی است که حق یا تعهد به حق، برنفع وی بر ذمه مدیون ثابت گردد.

مدیون: شخصی است که حق یا تعهد به حق، بر ذمه وی ثابت گردد.

کلمه حجر در لغت بمعنی منع، قطع بوده ودر اصطلاح عبارت از منع ساختن مدیون از تصرف به مال متصرفه شان بنا بر درخواست داین از طرف محکمه میباشد.

مطابق به احکام قانون هر شخص مدیون مکلف بوده تا دین ثابت ذمت خود را در حال مطالبه به داین بپردازد مگر اینکه شرایط تادیه دین طور دیگری موافقه شده باشد و داین میتواند هر وقت دین خود را از مدیون مطالبه بدارد و دین ناشی از عقد موجب از این امر مستثنی است.

بدین اساس زمانیکه داین مطالبه دین خود را از مدیون نماید و مدیون به ادای دین ادای مسولیت نموده و به آن تن ندهد و داین منظور تحصیل دین خود به اداره حقوق مراجعه بدارند در اینصورت مطالبه کننده مکلف است تا استدعا خود را ذریعه عریضه چاپی به اداره حقوق تقدیم و اداره حقوق معروض علیه مدیون را احضار نموده و با حاضر گردانیدن شخص معروض علیه و اخذ ضمانت مطالبات عارض را به وی کتباً تفهیم میدارد در صورت قبول وعدم رد مدیونیت، اداره حقوق حق داین را تحصیل و به وی تسلیم میدهند. البته در صورت انکار وعدم قبول چونکه قضیه منجر به دعوی بین داین و مدیون گردیده طبق احکام قانون طرز تحصیل حقوق تصمیم اتخاذ میدارد.

میدارد.

میدارد.

میدارد.

میدارد.

میدارد.

میدارد.

میدارد.

میدارد.

میدارد.

میدارد.

میدارد.

میدارد.

میدارد.

میدارد.

میدارد.

میدارد.

میدارد.

میدارد.

میدارد.

میدارد.

میدارد.

میدارد.

میدارد.

میدارد.

میدارد.

میدارد.

میدارد.

میدارد.

میدارد.

میدارد.

محترم قضاوتپوه فضل احمد معنوی، سرپرست وزارت عدلیه در این مراسم تعهد کرد که اراده ما برای اصلاحات و نوآوریهای عمیق و ضروری، محکم است. وی نقش وزارت عدلیه را در عرصه قانونگذاری مهم خواند و گفت که افغانستان از لحاظ قوانین کشور غنی است. سرپرست وزارت عدلیه تاکید کرد که در دوره کاریاش به فساد و سوءاستفاده از موقوف به هیچ وجه اجازه نخواهد داد.

ادامه در صفحه ۲

معاون دوم ریاست جمهوری هنگام معرفی سرپرست وزارت عدلیه، این وزارت را یک نهاد کلیدی و نقطه وصل میان حکومت، پارلمان و قوه قضاییه خواند و تاکید کرد که وزارت عدلیه نقش مهمی در پالیسیهای کلان دولت دارد.

او ضمن تبریکی به فضل احمد معنوی به عنوان سرپرست وزارت عدلیه گفت که وی تجربه خوبی در بخش عدلی و قضایی دارد و برایش آرزوی موفقیت کرد.

دوشنبه مورخ ۲۴ سنبله ۱۳۹۹ محترم قضاوتپوه فضل احمد معنوی که براساس احکام جداگانه مقام عالی ریاست جمهوری به عنوان نامزد وزیر و سرپرست وزارت عدلیه تعیین گردیده، امروز طی یک مراسم رسمی از سوی محترم سرور دانش، معاون دوم ریاست جمهوری و با حضور مقامات ارشد برحال و پیشین دولت افغانستان، نمایندگان مردم در شورای ملی و معینان، روسا و کارمندان وزارت عدلیه، معرفی شد.

ادامه در صفحه ۲

وزارت عدلیه به نوآوری بیشتر نیاز دارد

گزارشگر: بشیراحمد عزیز

سرپرست وزارت عدلیه در سخنانش همچنین تاکید کرد که در زمان ماموریتش به فساد و سوءاستفاده از موقوف به هیچ وجه اجازه نخواهد داد و اضافه کرد که هر یک ما امروز به عنوان یک مبارز و مجاهد در برابر فساد جهاد می کنیم.

وی همچنین گفت اگر از پارلمان کشور رای اعتماد به دست آورد، کارها و برنامه های بزرگتری روی دست دارد.

برابر زور، قانون شکنی و بی عدالتی محکم می ایستد و از حیثیت و جایگاه هریک از کارمندان دفاع خواهد کرد. محترم فضل احمد معنوی درباره ضرورت قانونگذاری که وزارت عدلیه در خصوص آن به شکل اختصاصی موظف است، گفت که کشور ما از لحاظ قوانین غنی است؛ اما در خصوص تطبیق قانون باید بپذیریم که نقض قانون هم از طرف شهروندان عادی نه بلکه از طرف زورمندان و قدرتمندان صورت می گیرد.

باهم، موضوعاتی را مطرح می کنیم و همان موضوعاتی مطرح خواهد شد، که عملی کرده بتوانیم و اگر موفق شویم، موفقیت همه ما خواهد بود.

سرپرست وزارت عدلیه گفت که هرچند از لحاظ سیاسی مشکلاتی داشته ایم و اختلاف دیدگاه در یک کشور دموکراتیک، امر کاملاً طبیعی است؛ اما من حیث مامور دولت، متعهد به کار مشترک در پرتو قانون هستیم.

وی تاکید کرد که وزارت عدلیه مرجع عدل است و او در

سه شنبه مورخ ۲۵ سنبله ۱۳۹۹ قضاوتپوه فضل احمد

معنوی، سرپرست و نامزد وزیر وزارت عدلیه در

مراسم معرفی اش به این سمت تاکید کرد که

وزارت عدلیه هرچند از لحاظ شکلی تغییرات

زیادی را طی ۲۰ سال گذشته شاهد بوده؛ اما

از لحاظ محتوایی به نوآوری بیشتر ضرورت دارد.

مراسم معرفی رسمی سرپرست و نامزدوزیر وزارت

عدلیه روز دوشنبه، ۲۴ سنبله در مقر این وزارت با

حضور معاون دوم رئیس جمهور و دیگر مقام های

دولتی، برخی اعضای مجلس سنا و مجلس نمایندگان

شورای ملی، مقام های پیشین حکومت و مسوولان و

کارمندان وزارت عدلیه برگزار شد.

سرپرست وزارت عدلیه طی سخنرانی اش در این مراسم

تعهد کرد که در زمان ماموریتش در وزارت عدلیه

در ادامه کارهای وزرای قبلی، کارهای بزرگتری انجام

خواهد داد. او تصریح کرد: «در گذشته می شنیدم

کسانی که تازه در یک اداره وارد می شدند می گفتند

هیچ کاری نشده و همه چیز را از صفر آغاز می کردند؛

اما ما چنین نمی کنیم. کارهای زیادی انجام شده و

خداوند ما را توفیق دهد که کارهای بزرگتری انجام

دهیم.»

او در عین حالی که بر ضرورت نوآوری عمیق و ضروری

و اصلاحات و ریفورم در این وزارت تاکید کرد، افزود

که تعبیر جابه جایی کارمندان از کلمه اصلاحات، تعبیر

درستی نیست.

سرپرست وزارت عدلیه گفت که شاید دشوار باشد

وعده بدهیم که کارهای بسیار بزرگی را انجام

می دهیم؛ اما اراده ما کار کردن صادقانه، دلسوزانه و

مبتنی بر تعهدی است که به این مردم و این خاک

داریم.

او اضافه کرد اگر فرصتهایی دست یافت، در مشوره

محترم گل محمد گلزی به حیث معین اداری ومالی...

رهنمایی گردید.

گفتنی است که آقای گلزی سند ماستری خود را در بخش اداره و پالیسی از ایالات متحده امریکا به دست آورده است.

تلاش دریغ نخواهد ورزید. وی وعده نمود که در راستای ارتقای ظرفیت در این وزارت تلاش خواهد کرد. در پایان، محترم گلزی از سوی وزیر عدلیه و سایر همراهان، به دفتر کارش

محترم گلزی از اعتماد مقام محترم ریاست جمهوری و وزیر عدلیه سپاس‌گزاری نموده و تعهد سپرد که به منظور پیشبرد کارها به گونه مؤثر و گروهی، از هیچ گونه سعی و

منصفانه بودن نهادها و شیوه های رسیدگی نظامی

تبع و نگارش: میرشفیع الله کوهستانی

تأمین بهتر محاکمه منصفانه و همچنین وسیله تأمین نظارت عمومی بر جریان محاکمه و رعایت حقوق متهم و بی طرفی قضات است. مفهوم علنی بودن محاکمه به معنای گشودن درهای محاکمه به روی تمام اقشار مردم است. وقتی گفته میشود که محاکمه یا محکمه علنی است مقصود این است که استماع دعوی در معرض دید و ملاحظه عموم است به ویژه از طریق مطبوعات و رسانه ها، قابل ملاحظه خواهد بود. در واقع اصل محاکمه منصفانه به این معنی است که همه ای محاکمات مدنی و جزایی باید اساساً به طور شفاهی و علنی اداره و هدایت شوند.

اصل علنی بودن محاکمه هم در قضایای مدنی و هم جزایی باید رعایت شود. اما در محاکمات جزایی از اهمیت و ضرورت به مراتب بیشتر برخوردار است. اصل علنی بودن محاکمه متکفل تأمین دو مصلحت است یکی حمایت از متهم در برابر محاکمات سری و دیگری جلب اعتماد عمومی به اجرای عدالت. حق علنی بودن، سمبول و نماد اجرای عدالت و عنصر اساسی در تضمین محاکمه منصفانه و معیاری به شمار می‌رود. کمیسیون اروپایی حقوق بشر فلسفه علنی بودن محاکمه را چنین توضیح داده است: «ماهیت علنی بودن محاکمه به تضمین محاکمه منصفانه از طریق حمایت از طرفین دعوا علیه تصمیمات خود سرانه، کمک می‌کند و جامعه را قادر می‌سازد تا اجرای عدالت را کنترل کند. ماهیت علنی محاکمه همراه با اعلان علنی حکم به تضمین این مهم کمک خواهد کرد که مردم مطلع شوند و در نتیجه، اطمینان به اجرای عدالت تأمین می‌گردد» همچنین علاوه بر دایر شدن علنی محاکمه، حکم و رای محاکمه نیز باید به صورت علنی صادر شود و این اصل علاوه بر محاکمه ابتداییه محاکم استیناف را نیز شامل می‌شود. ماده ۱۲۸ قانون اساسی در این باره تصریح می‌کند: «در محاکم افغانستان، محاکمه به صورت علنی دایر می‌گردد و هر شخص حق دارد با رعایت احکام قانون در آن حضور یابد. محکمه می‌تواند در حالاتی که در قانون تصریح گردیده، یا سری بودن محاکمه ضروری تشخیص گردد، جلسات سری دایر کند ولی اعلام حکم باید به هر حال علنی باشد.» عین همین عبارت، در ماده هشتم قانون تشکیلات و صلاحیت محاکم (که از این به بعد تحت عنوان «قانون محاکم» نام برده خواهد شد) نیز ذکر شده است.

ماده (۱۲۸) قانون اساسی افغانستان اصل مذکور را شناسایی نموده و تصریح می‌کند: در محاکم افغانستان، محاکمه به صورت علنی دایر میگردد و هر شخص حق دارد با رعایت احکام قانون در آن حضور یابد محکمه می‌تواند در حالات که در قانون تصریح گردیده یا سری بودن محاکمه ضروری تشخیص گردد جلسات سری دایر کند ولی اعلام حکم باید به هر حال علنی باشد.

پایان داده شد. ولی علنی بودن رسیدگی به عنوان یکی از اصول اساسی محاکماتی منصفانه همچنان مورد احترام بود.

گذشته از نظام محاکماتی رسمی، محاکمات در محاکماتی های نا رسمی که سابقه دیرینه در افغانستان دارد و در حال حاضر نیز بیشتر منازعات، اعم از جزایی و غیر جزایی از این طریق حل و فصل می‌شوند، نیز همواره به صورت علنی برگزار می‌گردد. افزون بر اصحاب دعوا که اساساً بستگان طرفین می‌باشند، اعضای جامعه نیز در این گونه محاکمات شرکت می‌کنند. جرگه های قومی و شوراهای محلی معمولاً مارکه های خود را در اماکن عمومی مثل مساجد، و برخی جاهای دیگر برگزار می‌کنند و برای این که همه فرصت مشارکت و مشاهده ی جریان محاکمه را داشته باشد، جرگه به صورت مدور بر پا می‌شود.

در دعوی جزایی مثل قتل، یکی از اشکال جرگه نانوات خوانده می‌شود که به معنای درخواست عفو و بخشش مجرم از خانواده مجنی علیه است. نانوات زمانی اجرا می‌شود که جرگه، مظنون را مقصر می‌شناسد و از خانواده او می‌خواهد که هیأتی را به خانه مجنی علیه بفرستد. هیأت مرکب از چند ریش سفید، یک روحانی یک زن از بستگان متهم (در حالی یک جلد قران کریم را نیز با خود دارد) سایر بستگان متهم و گاهی خود او است. هیأت به مجردی که به جلو خانه مجنی علیه می‌رسد، گوسفندی را که با خود آورده، جلو درب ورودی ذبح می‌کند. پس از ورود به منزل، آنان از خانواده قربانی درخواست عفو متهم را می‌کنند و از آن جایی که رد کردن «نانوات» بر خلاف سنت و عرف قبیله ای است، خانواده مجنی علیه متهم را بخشیده و طرفین آشتی می‌کنند که به آن در زبان پشتو «روغ» گفته می‌شود. برخلاف نظام محاکماتی رسمی که به متهم برچسب جنایتکار، شیطان و مجرم می‌زند و بدین سان زمینه ترد او را از جامعه فراهم می‌کند. نانوات موجب باز اجتماعی شدن او می‌گردد.

بنابراین محاکماتی علنی که به این صورت انجام می‌شود بر اساس عرف و عادات مردم استوار است ولی اگر از سوی قاضی انجام شود باید یکسری اقتضانات مدنظر قرار بگیرد که محاکم باید از قبل اطلاعاتی را در مورد زمان و مکان رسیدگی در اختیار مردم به شمول رسانه ها قرار دهد تا آنان قادر به شرکت در جلسه رسیدگی گردند. البته، رسیدگی همیشه علنی برگزار نمی‌شود، بلکه استثناهای هم دارد. همانگونه که بیان شد علنی و غیر علنی برگزار شدن محاکمه تابع منافع اصحاب دعوا و مصالح جامعه است. بنابراین گاه منافع و مصالح آنان در این است که به اتهام مطرح شده به صورت محرمانه و بدون حضور اشخاص ثالث رسیدگی شود و از این رو اصل علنی بودن محاکماتی در قوانین و بسیاری از اسناد بین المللی حقوق بشر مقید به استثناهایی می‌گردد.

اصل علنی بودن محاکمه یکی از اصول اساسی و بنیادین حقوق جزا است و این اصل وسیله بسیار مناسب برای

قسمت سوم:
اصل علنی بودن رسیدگی نظامی

امروزه علنی بودن محاکماتی، به عنوان یکی از اصول مسلم محاکماتی های جزایی مورد پذیرش قرار گرفته است و از شاخص های مهم محاکماتی منصفانه به شمار می‌رود. این اصل در نظام محاکماتی افغانستان نیز جایگاه رفیعی دارد، به نحوی که بر خلاف دیگر تضمین های محاکماتی منصفانه، در اولین قانون اساسی مصوب ۱۳۰۱ ه.ش به رسمیت شناخته شده بود. اسناد بین المللی حقوق بشر و نظام حقوقی اسلام نیز هر کدام به نوبه خود بر آن تأکید می‌ورزند. در افغانستان به پیروی از مجله الاحکام، اصل محاکماتی علنی در اولین دوره قانون گذاری مورد توجه قانون گذار افغانستان قرار گرفت. در حالی که از دیگر اصول محاکماتی منصفانه در نخستین قانون اساسی مصوب ۱۳۰۱ خیر نبود، رسیدگی علنی در ماده ۵۰، آن پذیرفته شده بود و سپس در ماده ۱۸۰ نظامنامه تشکیلات اساسی، مصوب ۱۳۰۲ ه.ش تکرار گردید. جایگاه ممتاز این اصل در حقوق افغانستان اقتضاء می‌کرد که مقررات ماده ۵۰ اولین قانون اساسی در تمام هفت قانون اساسی بعدی و از جمله در ماده ۱۲۸ قانون اساسی کنونی نیز تکرار گردد. طبق این ماده: «در محاکم افغانستان، محاکمه به صورت علنی دایر می‌گردد و هر شخص حق دارد با رعایت احکام قانون در آن حضور یابد» تنها تفاوت این ماده با ماده قبل در این است که علنی بودن محاکماتی را به صراحت به «حق حضور افراد در محاکمه» تعریف کرده است. با وجود این پیشینه محاکماتی علنی در افغانستان خیلی طولانی تر از این است، چرا که تا پیش از دهه ۱۸۸۰م. نظام محاکماتی افغانستان ترکیبی از نظام محاکماتی اسلامی و عرف و آداب قبیله ای بود.

محاکمه عمدتاً در اماکن عمومی مثل مساجد یا خانه قاضی برگزار می‌گردید و تنها از این دوره به بعد است که دولت به تدوین مقررات فقه حنفی در متون مدون و در کنار آن به وضع برخی مقررات دولتی رو می‌آورد و قاضی را از برگزارکردن جلسه رسیدگی در خانه خودش منع می‌کند. بدین ترتیب از ۱۸۸۰ تا ۱۹۶۰م افغانستان اساساً دارای نظام قضایی دوگانه بود. در یک طرف، محاکم شرع به ریاست علماء بر اساس مقررات شرعی به امور جزایی، خانوادگی و احوال شخصیه رسیدگی می‌کرد. «حاکم شرع، شخص منصوب شاه بود که طبق مقررات شرعی به قضاوت می‌نشست و قضاء عبارت از حکمی بود که از حاکم شرع صادر می‌شد» قاضی می‌بایست نسبت به موضوعات فقهی، به خصوص فقه حنفی عاظم و آگاه می‌بود. در طرف دیگر، محاکم دولتی قرار داشت که تابع قانون دولت بود و به امور مربوط به تجارت، مالیات و استخدام دولتی رسیدگی می‌کرد. از این رو، قاضی مکلف به آگاهی کامل از اصولنامه های مملکت، به خصوص اصولنامه های مربوط به امور عدلیه بود. اما، با تصویب قانون اساسی ۱۳۴۳ که قوانین دولتی را نسبت به قوانین شرعی برتر اعلام کرد، به نظام محاکماتی دوگانه رسماً

مصاحبه با رئیس عمومی حقوق

و درسال ۱۳۸۶ از این پوهنتون با تکمیل مونوگراف تحت عنوان قصد و نیت در ارتکاب جرم فارغ التحصیل، و درسال ۱۳۸۷ خدمت به مردم خویش را با ریاست قضایای دولت در ولایت کاپیسا آغاز نموده ام و به سال ۱۳۹۱ به حیث رئیس عدلیه ولایت بامیان مشغول ایفای وظیفه گردیده، و بعد از دوسال به ولایت لوگر، دراخیر درماه ششم حکومت وحدت ملی به حیث رئیس عدلیه ولایت کاپیسا منسوب، و بعداً به مدت هشت ماه به عنوان رئیس حقوق ولایت کابل و اخیراً به سال ۱۳۹۷ به حیث رئیس عدلیه ولایت هرات تقرر حاصل نموده بودم که فعلاً به حیث سرپرست ریاست عمومی حقوق مرکز وزارت عدلیه مشغول خدمت به هموطنانم می‌باشم وهمچنان در دو دوره کارشناسی ارشد(ماستری) خویش را دربخش حقوق جزا وجرام شناسی در دانشگاه آزاد اسلامی -واحد کابل به پایان رسانیده ام.

س- لطفاً توضیح دهید که ریاست عمومی حقوق درکدام سال درتشکیل وزارت عدلیه ایجاد گردیده است؟
ج- قرار معلوم اداره حقوق وزارت عدلیه تاریخچه طولانی داشته و به اقتباس از کتاب دارالقضا افغانستان اداره حقوق تحت عنوان مدیریت امورحقوقیه درسال ۱۲۹۷ ایجاد و با گذشت زمان سیرتکاملی و سعودی خود را پیوموده و با وضع قانون اساسی سال ۱۳۰۰ ه.ش زمانیکه وزارت عدلیه کار وفعالیست چون حل و فصل قضایای حقوقی ازطریق مصالحه و احاله موضوع به محاکم را تحت اجرا داشته و متعاقباً درسال ۱۳۵۸ همین مدیریت امورحقوقیه به ریاست عمومی حقوق ارتقا و دارای تشکیل وسیع به سطح آمریت های حقوقی ولایات و مدیریت های حقوق ولسوالی ها و به سطح کابل ریاست حقوق ولایت کابل داشته وامورتمامی واحدها را تحت انسجام و نظارت خود دارد.

س- محترم رئیس صاحب درصورت امکان مختصراً درباره تشکیل وظایف وصلاحیت های ریاست عمومی حقوق به خوانندگان معلومات ارایه فرمایید؟

ج- ریاست عمومی حقوق طبق تشکیل سال ۱۳۹۸ جمعاً شامل ۱۴ تن کارمند میشود. ازجمله یک نفر رئیس عمومی بست اول، مدیریت اداری وعضو مدیریت اداری، سه تن اعضای کارشناسان حقوق مدنی- آمرپورد کارشناسان حقوق مدنی یک بست مشتمل به «کمیته ها» کمیته املاک- دیون، تجارتی و فامیلی دارای دونفر اعضای بورد و جمله شش نفرمیباشد البته کارکنان خدماتی ریاست جمله ۵ تن را تشکیل میدهد. وظایف و صلاحیت های ریاست عمومی حقوق موافق احکام قانون طرز تحصیل حقوق و بالاخص ماده نهم این قانون تسجیل گردیده و بصورت کلی انسجام، تنظیم و نظارت تمامی امور مربوط واحدهای ولایتی و ولسوالی ها میگردد.

س- جناب رئیس صاحب درمورد اجراءات، فعالیت ها ودستاورد های اداره حقوق به منظور آگاهی خوانندگان محترم ماهنامه حقوقی معلومات ارایه فرمایید؟

ج- ریاست عمومی حقوق درتحقق حق وعدالت و تحصیل حقوق اشخاص حقیقی و حکمی و بمنظور تحکیم حاکمیت قانون و فق استراتیژی سکتور عدلی وقضایی و استراتیژی ملی کشور اجراءات و فعالیت های ارزنده داشته که بصورت اختصار دستاوردهای ذیل را خدمت شما به گونه ارقامی تذکریمیدهیم.

۱- جمعاً (۲۴۵۲۱) عرایض حقوقی درسال ۱۳۹۸ بررسی ورسیدگی صورت گرفته است.

۲- جمعاً (۲۴۵۲۱) دوسیه های حقوقی درسال ۱۳۹۸ تحت اجراءات این ریاست قرارگرفته است.

۳- جمعاً (۱۹۹۵۴) جلد دوسیه مبنی به تطبیق و تنفیذ احکام قطعی و نهایی محاکم که اعم ازقضایای مدنی بین اشخاص حقیقی و اشخاص حکمی باشد مدعی بها شامل حکم محاکم تطبیق و تنفیذ گردیده.ضمناً بابت تحویل محصول حق وثبت عرایض (۱۱۳۱۳۹۱۶) افغانی وازبابت وجه تحصیل حقوق متقاضیان مبلغ (۲۶۶۰۴۵۳) افغانی همچنان ازبابت تحصیل محصول فیصله های محاکم مبلغ(۱۴۲۲۹۵۲۶) تحویل خزانه دولت گردیده است.

دراخیر امیدواریم با معرفی مختصر ریاست عمومی حقوق وزارت عدلیه ج. ا. ا. معلومات نسبی را به خوانندگان محترم ماهنامه حقوقی ارایه کرده باشیم.

محترم قضاوتپوه فضل احمد معنوی به عنوان سرپرست...

او از کارکردهای وزیر پیشین عدلیه در دوره کاری شش ساله‌اش نیز قدردانی کرد.

دکتر عبدالصیر انور، وزیر پیشین عدلیه نیز در این مراسم ضمن ارایه

عمده دستاوردهای این وزارت طی شش سال گذشته برای سرپرست وزیر جدید وزارت عدلیه آرزوی موفقیت نمود.

در این مراسم، محترم عبدالحکیم

شیوه تحصیل دین و حجر...

۵- مطالبه رفع اقدامات مندرج این فقره.

۲- هرگاه حکم محکمه قطعی و نهائی نباشد ، اداره حقوق مکلف است غرض توصل به اقدامات مندرج فقره (۱) این ماده در خلال (۱۰) روز کاری استیذان محکمه ذیصلاح را اخذ نماید.

تنفیذ جبری روی امول مدیون به اساس پیشنهاد اداره حقوق وتجویز محکمه عملی کردیده یعنی زمانیکه مدیون حاضر به پرداخت دین داین نگردد اداره حقوق اموال منقول و غیر منقول مدیون را توسط هیات مختلط از نماینده گان ادارات ذیربط تثبیت نموده جهت اتخاذ تجویز مبنی به حجر اموال به محکمه راجع میسازد و محکمه با صدور قرار هدایت شانرا صادر نموده دوباره موضوع را به اداره حقوق گسیل میدارند در اینحال اداره حقوق هیات مختلط را دوباره جمع نموده وبه فروش اجباری اموال طور داوطلبی و مزایده به فروش رسانیده به داین می سپارد .

البته حجر اموال که به معنی منع تصرف مدیون از مال خودش میباشد در روشنی مواد (۱۸۴۸الی ۸۵۵) قانون مدنی به تجویز محکمه صورت میگیرد . و پروسه فروش اموال منقول و غیر منقول در اداره حقوق طوری میباشد . هیات مختلط درجلسه مقدماتی اوراق وتصامیم محکمه را تحت غور قرار داده وبغرض حصول

منیب، وزیر پیشین حج و اوقاف نیز سخنرانی کرد و برای سرپرست و نامزد وزیر وزارت عدلیه استدعای توفیق نمود.

۴- **صدور گواهی برای شفاخانه ها:** شفاخانه های کشوری که برای پرستاری زخمیان، بیماران، معلولان و زنان تازه زان تشکیل می شوند در هیچ موردی نباید طرف حمله قرار گیرند بلکه در هر زمان باید توسط دول متخاصم محترم شمرده و حمایت شوند. دول ت های داخل در جنگ باید به کلیه شفاخانه های کشور سند و گواهی بدهند که بناهای شفاخانه های مزبور برای مقاصدی معالجه و تداوی به کار می روند. گواهی فعالیت شفاخانه های مزبور برای بهبود سرنوشت زخمیان و بیماران هنگام اشغال به نیروهای متخاصم نشان داده خواهند شد.

۵- **حمل و نقل مجروحان:** زخمیان، بیماران، معلولان و زنان تازه زان که به وسیله کاروان های وسایط نقلیه یا قطارها و یا کشتی ها یا طیاره ها مخصوص (که دارای گواهی هستند) حمل و نقل می شوند، همانند شفاخانه ها مورد احترام بوده و حمایت خواهند شد.

۶- **اقدامات احتیاطی در بهره گیری از ابزارها و روش های جنگی:** هر یک از طرف های درگیر باید هر گونه اقدام احتیاطی ممکن را در گزینش ابزار ها و روش های جنگی که بار گیرند تا تلفات غیر نظامیان، صدمه به غیر نظامیان خصوصاً زنان و اطفال و ایراد خسارت های جسمی و روحی به آنان نرسد. اقدامات احتیاطی در هنگام دفاع یکی از مهم ترین حمایت از غیر نظامیان به ویژه زنان محسوب می شود مدافعان موظفند که تا حد توان تلفات غیر نظامی به ویژه زنان را از راه های زیر به حداقل برسانند:

الف - انتقال غیر نظامیان خصوصاً زنان از محدوده اهداف نظامی؛

ب - خودداری از استقرار اهداف نظامی در مناطق مسکونی یا غیر نظامیان؛

ج - اتخاذ احتیاط های لازم برای حمایت از غیر نظامیان به ویژه زنان و اطفال در برابر خطرات عملیات نظامی، مانند انتقال غیر نظامیان، ایجاد پناه گاه ها. ممنوعیت استفاده سیر انسانی بنابراین وظایف مانند هشدار، تخلیه، مدیریت پناهگاه ها، نظارت بر رعایت اقدامات خاموشی، نجات، ارایه خدمات صحی از جمله کمک های اولیه و کمک های خیریه، آتش نشانی، شناسایی و علامت گذاری مناطق بی خطر، پاکسازی و اقدامات حمایتی مشابه، تدارک اقامت گاه و تسهیلات برای مواقع اضطراری، کمک اضطراری به منظور استقرار مجدد، حفظ نظم در مناطق حادثه دیده شده، تعمیر اضطراری تسهیلات ضروری عمومی، تدفین سریع مردگان، کمک به حفظ اشیای ضروری برای بقای مردم، فعالیت های مکمل ضروری جهت اجرای هر یک از وظایف یاد شده فوق،

اصول خاص حمایت حقوق بشر...

که شامل برنامه ریزی و سازماندهی می شود از جمله اقدامات فنی حقوق بشر دوستانه به شمار می رود. و سایر موارد نیاز بدان افزوده خواهد شد. نتیجه گیری:

طبق موازین حقوق بین الملل بشردوستانه، زنان اعم از اینکه رزمنده، غیرنظامی و یا خارج از صحنه نبرد باشند از همان حمایت مردان برخوردار اند، بدون تبعیض بهره مند شوند. یکی از قواعدی که در حقوق بشردوستانه بین المللی وجود دارد عبارت است از اینکه نیازهای حمایت خاص، بهداشتی، کمکی زنان متأثر از درگیری های مسلحانه باید مورد احترام قرار گیرد. قواعدی که طبق آن، نیازهای خاص زنان متأثر از درگیری های مسلحانه باید محترم شمرده شود ناشی از مفادی است که در کنوانسیون های چهارگانه ژنومطرح گردیده است که از میان آنها میتوان به ماده ۲۷ کنوانسیون چهارم اشاره کرد. در ماده ۳ مشترک کنوانسیون های چهارگانه ژنو و پروتوکول الحاقی دوم نیز که در مورد

مخاصمات مسلحانه است، تأکید شده که احترام و شرافت انسانی افرادباید حفظ شده و از اعمال خشونت نسبت به حیات و سلامتی و آرامش جسمی و روانی این افراد خوداری شده و از بی حرمتی به کرامت انسانی از جمله رفتار تحقیرآمیز، تجاوز، فحشای اجباری و دیگر انواع اعمال ناشایست جلوگیری به عمل آید. بنابراین حقوق بین الملل بشردوستانه معاصر در مورد حمایت از زنان و رفع نیازهای خاص آنان بین مخاصمات مسلحانه بین المللی و غیربین المللی تفاوتی نگذاشته است. همچنین در این میان اسناد منطقه ای نیز وجود دارند که به حمایت از زنان پرداخته اند. با این وجود این قوانین توانسته اند انتظارات را برآورده نموده و جوابگوی نیاز زنان در زمان جنگ باشند که لازم است در این باره چاره های اندیشیده شود. در این تحقیق به روش توصیفی-تحلیلی سعی در بررسی حمایت از حقوق زنان در حقوق بین الملل بشردوستانه صورت گرفته است.

منابع و ماخذ

- ۱-کنوانسیون(چهارم، ماده ۲۷ و پروتکل اول، ماده ۷۶.
- ۲-کنوانسیون(چهارم، ماده ۷۶ و پروتکل اول، ماده ۷۵ و پروتوکول دوم، ماده ۵.
- ۳- کنوانسیون(چهارم، ماده ۱۶. و پروتکل اول، ماده ۷۵ و ۷۶.
- ۴- کنوانسیون(سوم ژنو، ماده ۹۷ و ۱۰۳.
- ۵-کنوانسیون(چهارم، ماده ۲۷. و پروتکل اول، ماده ۷۶.
- ۶- محمد رضا ضیایی، پیگدلی، حقوق بین الملل بشر دوستانه، ص ۱۲۳.
- ۷- کنوانسیون چهارم، ماده ۳۸.
- ۸- پروتکل الحاقی اول، ماده ۷۰.
- ۹-کنوانسیون چهارم، ماده ۱۷.
- ۱۰ کنوانسیون چهارم، ماده ۴۴.

اصطلاحات حقوقی

شخص عاقل ، بالغ، رشید و غیر ورشکسته در تصرف مالش. **استیفاء:** در لغت به معنای تمام چیزی را خواست و در اصطلاح به این معنی است که شخصیز تمام حقوق خود را بی کسر و نقصان اخذ نماید و اصطلاح استیفاءی حق نیز به همین معنی استعمال شده است. **اهلیت عاقد:**یعنی عاقد باید عاقل، بالغ و رشید باشد.

اهلیت: در لغت سزاواری و شایستگی است. درعلم حقوق عبارت است از صلاحیت قانونی برای دارا بودن حق (اهلیت استحقات)واعمال حق (اهلیت استیفاء، اهلیت اعمال حق و به معنای صلاحیت شخصی برای به کار بردن حقی که دارا شده است. مانند صلاحیت شخص کبیر برای معامله در اموالی که در حال صغارت از پدر به ارث برده است و یا صلاحیت

اند. زیرا محاکماتی جزایی برای کشف حقیقت می باشد و اطمینان از این که رسیدگی به جرایم توسط محکمه دارای صلاحیت و با انصاف انجام شود از مبرمات است. و محاکماتی جزایی تنها راه تضمین یک نتیجه منصفانه و درست پیروی از قواعد محاکماتی می باشد. و باید به روشنی تعیین گردد که چه اقداماتی به تضمین عینی ودرنتیجه منصفانه بودن محاکمه کمک می نماید.

منابع:

- ۱-آخوندی محمود آیین دادرسی کیفری، جلد دوم، نشر تهران، ۱۳۹۰.
- ۲-احمدی، محمد عارف، دادرسی منصفانه، تهران: نشر میزان، ۱۳۹۶.
- ۳-فضائلی ، مصطفی، ۱۳۸۵، معیارها وتضمین های محاکمه منصفانه، دانشگاه شهید بهشتی، تهران.

منصفانه بودن نهادها و شیوه های رسیدگی...

بودن آن را پیش بینی کرده است و ماده ۳۹ قانون اجراءات جزائی عسکری افغانستان در فقره ۲ خویش جلسات قضائی را علنی بیان می نماید و متذکر می شود که هر شخص می تواند در آن حضور یابد، مگر اینکه رئیس بخشی از جلسه یا تمام آنرا بخاطر حفظ نظم عامه یا امنیت عامه سری اعلام نماید. در نهایت نتیجه می گیریم که انصاف و عدالت در هر مرحله از پیش برد محاکماتی از جمله ضروریات می باشد که هرگاه محکمه ای دایر می شود باید دارای اوصاف یاد شده باشد و بر اساس آن دایر گردد زیرا اگر محکمه ای که برای محاکماتی برگزار می شود و اوصاف یاد شده را نداشته باشد نمی تواند به عدل و عدالت و بر اساس منصفانه قضاوت نماید، بنابر این موضوع هم در قوانین افغانستان آمده است و همه در اکثر

ضروری تشخیص گردد» کلی و مبهم بوده و در آینده نیز قابل استفاده خواهد بود. قانون گذار اساسی افغانستان موارد سری بودن محاکمه را نباید به قاضی واگذار می کرد زیرا این مسأله دست قاضی را باز می گذارد و راه را برای اعمال خود سرانه و سوء استفاده هموار می سازد. باید قانون گذار به همان عبارت «حالاتی که در قانون تصریح گردیده » اکتفا می کرد تا جلو سوء استفاده ها از این ماده قانون گرفته می شد. در پیروی از قانون اساسی، قانون تشکیلات و صلاحیت محاکم نیز در ماده هشتم عین همین عبارت را تحت عنوان « علنیت جلسه» منعکس کرده است. اما محاکم نظامی یا عسکری در افغانستان به دلیل برخی پرنسیب های که اردوی افغانستان مدنظر قرار داده است چنین به نظر می رسد که محاکماتی باتوجه به

محترم گل محمد گلزی به حیث معین مالی و اداری وزارت عدلیه، معرفی گردید

گزارشگر: بشیراحمد عزیز

اشخاص شایسته و صادق برای معینیت مالی و اداری این وزارت توصیف نمود. وی، کامیابی‌های بیشتری را به منظور پیشبرد مسؤلیت‌های سنگین وزارت عدلیه، به آقای گلزی تمنا کرد. همچنان، دکتر زکیه عادل، تقرر آقای گلزی را به عنوان معین مالی و اداری وزارت عدلیه تبریک گفته و ابراز امیدواری نمود که با آمدن آقای گلزی در وزارت عدلیه، کامیابی‌های بیشتری را در این وزارت شاهد خواهیم بود.

ادامه در صفحه ۳

به امور مالی و اداری این وزارت به شکل بهتر آن به پیش خواهد رفت. وزیر عدلیه، کامیابی‌های بیشتر را برای معین مالی و اداری این وزارت، آرزو نمود. در ادامه، جمال خان ناصری رئیس دفتر مقام وزارت عدلیه، حکم مقام عالی ریاست جمهوری در پیوند به تعیین محترم گلزی به عنوان معین مالی و اداری این وزارت را به خوانش گرفت. در همین حال، محترم انجنیر محمدخان، در باره ی مسؤلیت‌های وزارت عدلیه اشاره نموده و آقای گلزی را یکی از

و کارمندان وزارت عدلیه، حضور داشتند. در این مراسم، وزیر عدلیه، حضور مهمانان را خوش آمدید گفته و از کارکردهای معین قبلی وزارت عدلیه به نیکی یاد نمود. وی از سید محمد هاشمی به عنوان یکی از کدرهای مهم این وزارت یاد نموده و برایشان آرزوی موفقیت نمود. وزیر عدلیه، گزینش محترم گل محمد گلزی را به عنوان معین مالی و اداری وزارت عدلیه، یک اقدام نیک و بجا دانسته و ابراز امیدواری نمود که با آمدن ایشان کارهای مربوط

یکشنبه ۲ سنبله ۱۳۹۹ محترم گل محمد گلزی به اساس پیشنهاد وزارت عدلیه و حکم شماره ۱۲۲۶ مورخ ۱۳۹۹/۰۵/۲۹ مقام عالی ریاست جمهوری به حیث معین مالی و اداری وزارت عدلیه ج.ا.ا. معرفی گردید. در مراسمی که به همین منظور در وزارت عدلیه برگزار گردیده بود، جلالتمآب دکتر عبدالصیر انور وزیر عدلیه ج.ا.ا. محترم دکتر زکیه عادل معین امور اجتماعی این وزارت، محترم انجنیر محمد خان معاون سابق ریاست اجراییه، وکلای پارلمان، علما و متنفذین و جمعی از رؤسا

مصاحبه با رئیس عمومی حقوق مرکز وزارت عدلیه

گزارشگر: بشیراحمد عزیز

عالی فتح المدارس به پایان رسانیده و به سال ۱۳۸۳ درفاکولته حقوق و علوم سیاسی پوهنتون البرونی شروع به تحصیل نمود. **ادامه در صفحه ۳**

درفره شیرغوری دره کلان ولسوالی نجرباب ولایت کاپیسا درفامیل متدین و شریف دیده به جهان گشوده ام که تحصیلات ابتدائی خویش را درسال ۱۳۸۰ دردارالعلوم

عدلیه لطفاً خویش را مختصراً به خوانندگان ماهنامه حقوقی معرفی نماید؟
ج- اینجانب: الحاج سیف الرحمن بلال فرزند الحاج غلام سخی درسال ۱۳۶۳.ه.ش

نخست ازهمه اظهار سپاس و قدردانی می نمایم ازحضور شما محترم شفیق الله نبی زاده مدیریت عمومی تبلیغات و نشرات این ریاست. س- جناب رئیس صاحب حقوق وزارت

مصادیق قباحت

قسمت سوم
در فقه اسلامی نوعیت های مختلف از اعمال منافی اخلاق و قباحتی وجود دارد؛ مثال اعمال آتی:
۱- جستجوی عیب دیگران:
جاسوسی و جستجوی عیوب مردم سبب برانگیختن کینه و حسد می گردد. چنانچه ابوداد از معاویه (رضی الله عنه) روایت کرده است که پیامبر ﷺ فرمود:
« إِنَّكَ إِنْ اتَّبَعْتَ عَوْرَاتِ النَّاسِ أَفْسَدْتَهُمْ، أَوْكِدْتَ أَنْ تَقْسِمَهُمْ » یعنی: اگر درجستجوی عیوبی مردم باشی آنها را تباه می کنی، یا نزدیک است تباهشان کنی.
ترمذی از ابی بزره اسلمی روایت کرده که: رسول الله ﷺ بالای منبر با صدای بلند فرمود: «يَا مَعْشَرَ مَنْ أَسْلَمَ بِلِسَانِهِ، وَلَمْ يُغْضِ الْإِيمَانَ إِلَى قَلْبِهِ، لَا تَوَدُّو الْمُسْلِمِينَ وَلَا تَتَّبِعُوا عَوْرَاتِهِمْ، فَإِنَّ مِنْ تَتَّبِعِ عَوْرَةَ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ، تَتَّبِعِ اللَّهُ عَوْرَاتِهِ، وَ مِنْ تَتَّبِعِ اللَّهُ عَوْرَاتِهِ، يَفْضَحْهُ وَلَوْ فِي جَوْفِ رَحْلِهِ» ای گروه کسانی که به زبان مسلمان هستند، و ایمان به دلتان وارد نشده است، مسلمانان را اذیت نکنید و به آنها طعنه نزنید، و در جستجوی عیب آنها نباشید، هرکسی در جستجوی عیب برادر مسلمانان باشد، خداوند جستجوی عیب او را میکند، و کسی را خداوند عیبش را جستجوی کند رسوا میکند، اگرچه در بین خانه اش باشد. یکی هم از اخلاق بد و زشت نامی و سخن چینی است:
۲- بد گمانی
بد گمانی در بسیاری اوقات منجر به افتراء و خیانت میگردد، بهمین خاطر در روایتی که بخاری از ابوهریره روایت میکند، گمان بد را دروغ ترین سخن فرموده است:
« إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ قَرْنُ الظَّنِّ كَذِبُ الْحَدِيثِ » از گمان بد پرهیز کنید برآستی گمان بد دروغ ترین سخن است.
از همین خاطر گفته می شود از جاهای تهمت برانگیز پرهیز کنید.
۳- نامی (سخن چینی)
نامی یعنی: خبرسانی در میان دو نفر تا روابط شان خراب گردد. و یا برملا کردن آنچه که کشف آن ناپسند باشد.
مثال: نامی برای شخصی بگوید: در باره تو فلان شخص چنین و چنان میگوید. شخصی که از نام چیزی را می شنود مراتب ذیل را در نظر بگیرد:
۱- تصدیق و باور نکرد.
۲- نام را بخاطر خدا بد بیند.
۳- نام را منع کند تا از سخن چینی منع گردد.
۴- دربارهٔ مَنظُورُ عَنهُ بد گمان نشود. زیرا مسلمان ازگمان در محضر عمر بن عبدالعزیز (رحمه الله) و رسولش بهتر می داند فرمود: یاد کردن برادر را به بدی یاد کرد، عمر برایش گفت: اگر میخواهی ما در بارهٔ این خبرچینی تو تحقیق می کنیم، اگر دروغو برآمدی پس شامل این آیت خواهی بود: (إِنَّ جَاهِگم فاسقٌ یبْتِئُ قَبْتِئاً). (۱)
۴- نهی ازقبیبت:

غیبت عبارت است از: یاد کردن مسلمان به آن نام وصفی که از آن بد می برد. از ابوهریره روایت است که رسول الله ﷺ فرمود: «آیا می دانید غیبت چیست؟ صحابه گفتند: الله و رسولش بهتر می داند فرمود: یاد کردن برادر را به بدی یاد کرد، که از آن کراهیت دارد. صحابه گفتند: اگر درآن شخص این اوصاف بد موجود باشد؛ پیامبر ﷺ درپاسخ فرمود: دراین صورت غیبت او را کرده اید (همین غیبت است) و اگر آنچه گفتید در وی موجود نباشد، پس درحقیقت برآو پنهان بسته اید» در کل ترصد و سخن چینی یک عمل خلاف اخلاق اسلامی و انسانی می باشد، گسترش این عمل باعث خواهند شد تا نفاق و شقاق در جامعه حاکم شود.
موضوع دیگری که خلاف اخلاق محسوب میگردد و نباید شخصی مرتکب آن شود ظاهر شدن عریان در محل عام و یا غسل نمودن است بدون اینکه عورت خود را پوشانیده باشد. مرش و فطرت سلیم انسانی ایجاب میکند که انسان عورت یا شرمگاه خویش را از دیگران پوشانند و نباید عریان به حضور جمع ظاهر شود. دین مقدس اسلام پوشانیدن عورت را فرض یعنی اجباری و الزامی دانسته است. اشخاص که این فرض را ترک نمایند عقوبت سخت و نابخشودنی را مقرر داشته است. قرآنکریم در باره پوشیدن لباس بیان میدارد: «ای فرزندان آدم! لباسی برای شما فرستادیم که اندام شما را می پوشانند و مایه زینت شماست؛ اما لباس پرهیزکاری بهتر است! اینها (همه) از آیات خداست، تا متذکر (نعمتهای او) شوندا! اعراف، آیه ۳۶.
همچنین دین مقدس اسلام ستر عورت را جزو لوازم شرم و حیاء برشمرده و حیاء و شرم را جزو ایمان به حساب آورده است و پوشانیدن جسم، خلعتی طبیعی و فطری است که شیاطین می خواهند هم چنان که پوشش آدم و حوا را برای اولین بار برداشتن، امروز نیز چنین حالتی وحشت ناک را در جوامع اسلامی حاکم بسازند.
ظاهر شدن عریان از دید کد جزای افغانستان یک عمل جرمی محسوب شده و برای مجازات خاص مقرر گردیده است. فقره (۲) ماده ۹۰۵ کد جزا بیان میدارد: «شخصی که در محل عام بصورت منافی حیاء، غسل نماید یا در حالت عریان منافی ادب ظاهر گردد.» مشروط بر اینکه شخص دارای اهلیت کامل بوده باشد در غیر آن محکوم به مجازات شده نمی تواند؛ مانند: اشخاص مجنون و مسکر که گاهی در محلات عام ظاهر می شوند، حتی فغان و ناله های عجیب سر میکنند.
امروزه فرهنگ غربی تاثیر شگرف بالای افکار و افعال مردم گذاشته است، نمیه عریان شدن زنان و مردان را جزء از ادب و عادات قرار داده اند. در رسانه های جمعی، ورزشگاهها و جاهای دیگر اکثر دیده میشود که صرفاً شرمگاه خویش را طوری سمبولیک یا نمایی می پوشانند، حال اینکه شریعت اسلامی حدود عورت مرد و زن را مشخص و معین ساخته است. مقامات عالی و مسول دولتی هیچ توجه و باکی به این رفتار اجتماعی ندارند، گاهی باعث تشویق آنها میگردند.
اما این طور عریان شدن را که قانون ذکر نموده است، استننا و از جمله محالات است زیرا هیچ شخص عاقل و بالغ چنین کاری شرم آور را انجام نخواهند داد، مگر اینکه بر اساس اکراه، اجبار یا حالت غیر عادی دیگری بوده باشد.

ادامه دارد